

ГРАДАЦІЯ ГОЛОСНИХ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

В деяких мовах відбувається зсув кореневого голосного. Градація голосних, також відома як «аблаут», – це фонологічне явище, характерне для германських мов, зокрема німецької. Аблаут передбачає чергування голосних в основі дієслів, щоб вказати час, вид або спосіб. У німецькій мові градація голосних є важливою особливістю мови, яка використовується як у правильних, так і в неправильних дієсловах для утворення минулого часу та дієприкметника минулого часу. Важливо зазначити, що цей зсув не є унікальним для німецької мови, його можна знайти в інших германських мовах, таких як англійська, нідерландська та шведська, а також у деяких ненімецьких мовах, таких як фінська та турецька. Градація голосних є захоплюючим аспектом еволюції мови, і вона продовжує відігравати важливу роль у граматиці та синтаксисі багатьох мов сьогодні [1].

Історичне коріння цього явища можна простежити до протоіндоєвропейської мови, предка багатьох сучасних європейських мов, включаючи німецьку. У цій мові різні дієслівні форми створювалися шляхом зміни голосного в основі дієслова. Це було зроблено для позначення часу, аспекту та способу.

З часом, у міру розвитку німецької мови з протоіндоєвропейської, зміни голосних стали більш регулярними в більшості дієслівних форм. Однак у деяких неправильних дієсловах зсув голосних залишився неправильним, що призвело до моделі, яку ми бачимо сьогодні [2].

Неправильність цих дієслів зумовлена історичними змінами звучання та впливом інших мов на німецьку. Наприклад, на неправильні дієслова «gehen» (йти) і «sehen» (бачити) вплинули давньоверхньонімецькі та середньовірхньонімецькі форми, які мали інший голосний звук в основі. Потім ці зміни збереглися в сучасній мові, навіть незважаючи на те, що інші дієслова з подібними моделями голосних стали регуляризованими.

Таким чином, зсув кореневого голосного в неправильних дієсловах у німецькій мові є історичним явищем, яке можна простежити до протоіндоєвропейської мови. Неправильність цих дієслів зумовлена історичними змінами звучання та впливом інших мов на німецьку.

Точний час, коли з'явилася градація голосних, невідомий, але вважається, що вона розвивалася поступово з часом, коли германські

мови еволюціонували від своїх індоєвропейських коренів. Градація голосних була властивою німецькій мові протягом багатьох століть і продовжує залишатися важливим аспектом німецької граматики та синтаксису.

На протогерманській мові, за різними оцінками, розмовляли приблизно з 500 до н.е. до 200 рр. н.е. Найдавніші письмові згадки про германські мови відносяться до 2 століття нашої ери у вигляді рунічних написів. Однак ці написи не дають багато інформації про градацію голосних, і важко точно визначити, коли вона вперше з'явилася в германських мовах [3].

Одним із найдавніших джерел, які свідчать про градацію голосних у германських мовах, є готська мова, якою розмовляли в 4 столітті нашої ери. Готська мова є найдавнішою зареєстрованою германською мовою, і вона має градацію голосних у своїх дієсловах. Тому цілком ймовірно, що градація голосних з'явилася в германських мовах десь до 4 століття нашої ери, і з тих пір вона є важливою особливістю германських мов.

Наведемо кілька прикладів німецьких дієслів, де голосна змінюється в Präsens (3 Sg.), Präteritum і Perfekt:

fliegen (літати) – fliegt – flog – geflogen;
graben (копати) – gräbt – grub – gegraben;
schließen (закрити) – schließt – schloss – geschlossen;
treffen (зустрітися) – trifft – getroffen;
werfen (кидати) – wirft – warf – geworfen;
ziehen (тягнути) – zieht – zog – gezogen;

У німецькій мові є кілька змін голосних, які відбуваються в неправильних дієсловах. Ось деякі з найпоширеніших: «а» переходить в «ä»; «е» в «і»; «е» в «а»; «е» в «о»; «іе» в «а»; «і» в «а». Варто зазначити, що в німецькій мові багато неправильних дієслів, і не всі вони дотримуються передбачуваної схеми зміни голосних. Однак ці зміни є одними з найпоширеніших, які зустрічаються в німецьких неправильних дієсловах.

Новостворені дієслова в німецькій мові можуть відповідати зразкам правильних або неправильних дієслів, залежно від їх відмінювання. Якщо новостворене дієслово дотримується звичайного зразка, тоді воно використовуватиме суфікси для утворення форм минулого часу та дієприкметників, і градація голосних може не знадобитися.

Однак, якщо новостворене дієслово дотримується неправильної моделі, тоді воно може потребувати градації голосних у його формах минулого часу та дієприкметників минулого часу. Це залежатиме від

конкретних звукових змін, які відбуваються в основі дієслова під час утворення різних відмін.

Варто також зазначити, що німецька мова має велику кількість запозичень з інших мов, зокрема англійської. У багатьох випадках ці запозичені слова мають німецькі сполучення та флексії, які можуть не вимагати градації голосних. Рішення про використання градації голосних залежатиме від конкретного зразка сполучення, призначеного запозиченому слову в німецькій мові.

Однією з причин, чому іноземні студенти можуть вважати градацію голосних складною, є те, що неправильні дієслова в німецькій мові часто дотримуються унікальних шаблонів, що означає, що кожне дієслово потрібно вивчати окремо. Це може зробити процес вивчення неправильних дієслів німецькою мовою більш трудомістким і складним у порівнянні зі звичайними дієсловами.

Підсумовуючи, градація голосних є фундаментальною особливістю німецької мови, яка відіграє вирішальну роль у формуванні минулого часу та дієприкметника неправильних дієслів. Вона має довгу історію, починаючи з прагерманської мови, і з часом еволюціонувала, приклади якої можна знайти в сучасній німецькій мові.

Необхідні подальші дослідження, щоб повністю зрозуміти механізм градації голосних у німецькій мові та її зв'язок з іншими мовними явищами. Тим не менш, зрозуміло, що градація голосних є захоплюючим і динамічним аспектом німецької мови, який і надалі залишатиметься важливою сферою вивчення як для лінгвістів, так і для тих, хто вивчає мову.

ЛІТЕРАТУРА

1. König E., Auwera J. The Germanic Languages. Manual. Routledge, 2011. 47–48 p.
2. Russell C. The German Language Today: A Linguistic Introduction. Manual. Routledge, 1994. 292 p.
3. Partanen N. Vowel gradation in Germanic languages: An overview. The Journal of Language Contact. Brill, 2018. 60 p.